(Nro. 188.)

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 95. 18. Sierpnia 1819.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiednia d. 8. Sierpnia. — Jego Cesarzowicowska Mość Arcy-Xiąże Następca tronu wyiechał dziś do Tryiestu."

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Z Peru donoszą, że Lima i Callao postawione są w dobrym stanie obrony; w Porcie Callao stoi za bateryiami 40 okrętów różney wielkości, a w Limie zgromadzono korpus, złożony z 8000 ludzi, na czele których stoi sam Wice-Król Pezuela. Chciał on uzbroić niewolników, ale krok ten zdawał się mieszkańcom tak bydź niebezpiecznym, że odstąpił od tego. Wydatki na potrzebę służby, zrządziły miesięcznego niedoboru (*deficit*) 260,000 piastrów. Junta kupiecka postanowiła dopłacać co miesiąc po 117,000 piastrów, atoli pod warunkiem, ażeby porty Peruwiańskie zamknąć przed Anglikami, z którymi obcowanie Arcybiskup uznał za niebezpieczne dla Religii mieszkańców. Z drugiey strony otworzono wszelako wyłącznie dla Anglików port Vera-Cruz, nad zatoką Mexykańską. — Zdaie się, że Lord Cochrane zamyślał uderzyć na Callao w wieczor zapustny, dnia 22go Lutego; atoli nie otrzymano o nim żadnych dalszych wiadomości.—Officerowie Hiszpańscy, którzy iako iency woienni żyli pod gorami Andeyskiemi, a których bardzo przyiaźnie traktowano, uknowali spisek, aby Gubernatora Depuja, u którego zazwyczay bywali na śniadaniu, poymać i opanować miasto. Pierwsze udało im się; ale na głównym odwachu doznali niespodzianego odporu, a ponieważ Gubernator pozyskał czasu przemowić z okna do Ludu, przeto mieszkańcy wyłamali pozamykane przez Hiszpanów bramy iego mieszkania i uwolnili go. Hiszpanów wtrącone do więzienia, a dnia 8go Lutego stracono 32 Officerów, między którymi znaydowali się Jenerał Ordonnez i Półkownik Primera-Rivera. Nieszczęściem 23ch poymanych żołnierzy Hiszpańskich zamknięto do więzienia, w którem nie było przechodu powietrza, a gdy ich odemknięto, iuż wszyscy byli poduszeni. Wypadki te zatrwożyły mocno Hiszpanów, żyiących w Buenos-Ayres; poczytywali ie bowiem za początki terroryzmów Rządu tamecznego. Jenerał Hiszpański Marco, były Gubernator Chiliyski, żyiący także w San Louis, nie należał do tego spisku, a przeto nie był też i niepokoionym. — W Buenos-Ayres aresztowano P. Barrozo, Ajenta Dowodcy Portugalskiego w Montevideo; atoli Puyerredon uwolnił go, i oświadczył, że nie chce mieć z nim nic do czynienia, ale że innego Ajenta przyiąłby z ukontentowaniem. — Rząd Weneculański myśli o zakładaniu osad Angielskich i Niemieckich, i iuż kilka towarzystw Angielskich rozpoczęło z nim układy w tey mierze.

Hiszpaniia.

Według doniesień z Madrytu, datowanych dnia 15go Lipca, ogłoszono tam o spisku odkrytym w Kadyxie, co następuie: „Poruszenia uważane w tem mieście i w porcie S. Maryi, świadczyły o wielkiem zaburzeniu pomiędzy woyskiem. Naczelny Jenerał Hrabia Abisbal uwiadomiony o istnieniu spisku, przedsięwziął kroki do utłumienia go w zarodzie. W nocy z dnia 7go na 8my Czerwca wyiechał z Kadyxu i zgromadził na wyspie Leon tudzież w Puerto-Real do 4000 ludzi. Tymi otoczył tak zwany oboz zwycięzki (*Campo de Vittoria*), nad portem S. Maryi, złożony z 7000 piechoty, iazdy, artylleryi, i t. d.; rozkazał złożyć broń, a zdegredowawszy Officerów i uwięziwszy ich, rozłożył pułki po różnych miastach Andaluzyyskich. Wszystko to stało się bez naymnieyszego nieładu i bez krwi rozlewu. Liczba aresztowanych Officerów wynosi 123, między którymi 5 Półkowników, 4 Podpółkowników, i t. d. Jenerał Abisbal otrzymał wielki krzyż orderu Karola

IIIgo, a Marszałek polowy Sanfield, który go wspierał, został Jenerałem-Porucznikiem.— W Madrycie słychać było, że dnia 11go odpłynął z Kadyxu oddział, złożony z iednego okrętu woiennego, dwóch fregat i trzech brygantyn, z 4000 ludzi. Domyślano się, że pospieszono z zabraniem na okręty reszty woysk, znayduiących się w okolicy tameczney, aby z ich strony zapobiedz wszelkim poruszeniom. Mniemaią oraz, że oddział ten przeznaczony iest na wzmocnienie Jenerała Morilla. — Według iedney z gazet Angielskich wygnano sławnego aktora Hiszpańskiego Izydora Maiquiza. W nocy o godzinie 1wszey wzięto go z pomieszkania iego i wywieziono. — Są wiadomości, czerpane z pewnego źrodła, że wpływ Posła Angielskiego Henryka Wellesleja zrządził niepotwierdzenie układów z Zjednoczonemi Stanami Ameryki północney. Oświadczenie w tey mierze ma iuż bydź wydane, a ieszcze pierwey miano wysłać notę do Zjednoczonych Stanow, uwiadomiaiącą o tem niepotwierdzeniu, wszelakoż z proponowaniem nowych układów, dążących do tego, aby nie narazić sobie Rządu północno-Amerykańskiego. Korsarze powstańców Amerykańskich ograniczali się dotychczas na krążeniu po Oceanie i na niebezpieczeniu gościńca morskiego do Gibraltaru, aby okręty kupieckie aż do zatoki Kadyxeńskiey prześladować. Teraz zdaie się, że rozszerzyć się chcą aż na morze środziemne, gdzie iuż kilkanaście okrętów wysłali na czaty. Jeden z tych okrętów zabrał niedawno okręt kupiecki w obliczu portu Malagi. Jeżeli do tych rozboiów, iak iest podobieństwo, przyczynią się ieszcze i Afrykanie, tedy handel Hiszpański zniszczonym będzie zupełnie, zwłaszcza że to Państwo, które wszystkie siły swoie łożyć musi na utrzymanie się w inney części świata, wkrotce nie będzie w stanie mścić się za obrazy i nadadź banderze swoiey powagę.

Wielka Brytaniia.

Według doniesienia Lorda Maiora (Prezydenta miasta Londynu) uwiadomiono go pod zatwierdzeniem przysięgą, o śladach spisku, zmierzaiącego do podpalenia Londynu na różnych mieyscach, i do zrządzenia mordów i zamieszania. Prezydent oświadczył przytem stałe postanowienie, że wszystkich w mocy iego będących środków użyie na doścignienie sprawców i popieraczów zbrodni tak haniebney, i na oddanie ich Sądowi. — Gazety oppozycyyne nie omieszkały wyrazić swoie powątpiewanie o prawdziwości tego doniesienia, dodaiac, że ieżeli takowe nieszczęściem brzemienne doniesienia iak nayściśley dowiedzionemi bydź nie mogą, posłużą tylko do rozjątrzenia owych klass Ludu, na które zwalaią tak cięzkie podeyrzenie. — Dziennik Londyński Kuryier pospieszył ze sprostowaniem, że liczba osób, zgromadzonych dnia 21go Lipca w Smithfield nie wynosiła 70,000 — lecz tylko 10,000 ludzi, i że w tem zaszła tylko pomyłka druku. „Sprostowanie tey pomyłki (dodaie pomieniony dziennik) iest rzeczą tem istotnieyszą, zwłaszcza że mała liczba osób, umiarkowany ton mowców, i poważenie praw, zachowane podczas aresztowania P. Harrisona, służyć mogą za przykład dla innych Kraiów, gdzie zdarzaią się sceny niespokoyne.“ — Pomienionego Harrisona przeprowadzono dnia 22go Lipca z Compteru (więzienienia Londyńskiego) do Chesteru. Dway urzędnicy policyyni pilnowali powozu. Starszy gminny P. Waithman sprzeciwiał się aresztowaniu iego wpośród Zgromadzenia Ludu. Policyiant Birch, który odprowadzał go do Chesteru, napadniętym został w oberzy Stokportskiey od trzech nieznaiomych, z których ieden strzeliwszy do niego z pistoletu ranił go śmiertelnie. Rząd wyznaczył 400 funt. szterl. nagrody za wyiawienie uczyńcy. Harrisona zaś samego uwolniono za złożeniem rękoymi 1000 funt. szterl. — W dzień Zgromadzenia Smithfieldskiego, poprzylepiane były na wszystkich narożnikach ulic, prowadzących do mieysca tegoż Zgromadzenia, buntownicze w naywyższym stopniu odezwy do „Obywateli niereprezentowanych,“ które przechodzący z gniewem zdzierali. — Postępowanie Ministrów, którzy Zgromadzeniu temu nie przeszkadzali, chwalono powszechnie w Londynie. — Uważano zresztą, że nayczelniey Professorowie wykonywuią szkodliwy wpływ do umysłów.

Wielu nayznakomitszych mieszkańców w Dublinie dawało niedawno ucztę dla Jenerała Devereuxa, który w Irlandyi 5 do 6 pułków dla powstanców Ameryki południowey zaciągnął. Przy stole przodkował Lord Clancarty, a Lady Odonellowa oddała Officerom chorągiew. Zapał dla powstańców iest w Irlandyi prawie żywszy, aniżeli w Anglii.

Francyia.

Pedogra, która u Króla Jmci przeszła z ręki prawey do kolana, nie iest tak mocną, aby przeszkadzała chodzeniu. — Monitor

oświadcza, że umieszczona w pewnym dzienniku wiadomość o przybyciu gońca z Rzymu, który przywieźć miał układy w sprawach duchownych, była przedwczesną; że atoli przez naypierwszego gońca należy spodziewać się czegoś stanowiącego. — W Lugdunie aresztowano i oddano Prokuratorowi Królewskiemu trzy osób, które rozdawały mniemaną odezwę Napoleona. — Były Jenerał Sarazin odwołał się do Sądu kassacyynego przeciwko (doniesionemu w przeszłym numerze gazety naszey) wyrokowi w sprawie iego o wielożeństwo.

Niemcy.

Dnia 28. Lipca o godzinie 10tey przed południem, obiedwie Izby Badeńskie zgromadziły się w sali sessyionalney Izby drugiey, stosownie do otrzymanego wezwania, po czem nastąpiło odroczenie ich, aż do czasu, który wyznaczonym zostanie w pierwszem półroczu 1820. Minister spraw wewnętrznych Baron Berstett odczytał reskrypt, wydany w tey mierze imieniem W. Xiążęcia przez Ministeryium Stanu, w osnowie następuiącey: „Jego Królewicowska Mość, W. Xiąże spodziewał się słusznie, że w ciągu trzech miesięcy, przez które Stany zgromadzone były, wiele ważnych przedmiotów, a mianowicie ustawa finansowa przez nich załatwioną będzie. Ponieważ atoli sprawiedliwa ta nadzieia nie spełniła się, a także i summa na czas Seymu przeznaczona, tylko na trzy miesiące wyrachowaną była, przeto Jego Królewicowska Mość zniewolonym się widzi, odroczyć Zgromadzenie wiernych Stanów Swoich aż do pierwszey połowy roku przyszłego. Jego Królewicowska Mość uważał wreszcie z nieukontentowaniem, że na Seymie targano się na prawą dobrze nabyte, a przy tem nie zawsze naylepszy sposób myślenia okazywano; spodziewa się atoli, że dobry duch, którym tchnęła większość, co raz bardziey wzmagać się będzie. Tymczasem miane będzie staranie, aby przez naywiększą ile możności oszczędność zastąpić istnący niedobor (*deficit*). Przełożona Stanom ustawa finansowa będzie teraz stosownie do artykułu 82go konstytucyi, tymczasowo do skutku przyprowadzoną. Oraz daie się zapewnienie, że Kassa umarzaiąca w swoim dotychczasowym stanie konstytucyynym zostawioną bydź ma." Po odczytaniu tego tego reskryptu rozeszły się Izby, a kilkunastu Deputowanych ieszcze tegoż samego dnia wyiechało.

Z Lipska dnia 30. *Czerwca.* — Ziściło się to, co można było przewidywać z pewnością. Jarmark Naumburgski na SS. Piotra i Pawła otrzymał cięższy cios przez Pruskie systema cłowe, a to pomimo wszelkich ułatwień i szczegółowych wspierań ze strony Władz zawiadowczych. Brakowało tam na obcych kupcach równie iak i na przedawcach. Wielu z ostatnich poprzywoziło tylko próbki towarów, chcąc widzieć, iak rzeczy maią się w ogólności. Właściciele domów i składów ponieśli dotkliwe straty. Wszelako twórcy Pruskiego systematu cłowego twierdzą, że maią słuszność i odsyłaią do cierpliwości mieszkańców nadgranicznych, czuiących się uciśnionymi tem bardziey, zwłaszcza gdy ich sposób myślenia brzydzi się wszelkiem przemycaniem. Urządzenie względem zaświadczeń, do prowadzenia towaru służących, które aż od granic Pruskich powracać maią, ile że wtedy dopiero kupcy wolni zostaią od odpowiedzi, narobiło niezliczonych trudności, szczególniey dla Żydów z Polski, a nasi kupcy, którym nie zbywa na chęci do robienia interessów handlowych, iak dalece to z bezpieczeństwem uczynić się daie, nie mogli tym sposobem wdać się w czynności. U spedytorów i kommissantów tuteyszych porobiono w ciągu tego czasu dosyć znakomite interessa. Atoli nie otworzono żadnego sklepu; a skargi pewnego odesłanego z tąd kupca Żydowskiego, który teraz siedzi w Naumburgu, i kupców tuteyszych, Bóg wie o iakie spiski przeciwko iarmarkowi Naumburgskiemu obwinia, są istnym płodem mściwości. Władze Pruskie znaią zapewne same mętność tego źródła. U nas przeciwnie czyniono wszystko, dla utrzymania przyiaźni sąsiedzkiey. Cenzura nie dozwoliła drukować pewnych doniesień, które w uwiadomieniach tuteyszey gazety polityczney o iednym z byłych iarmarków Naumburgskich umieścić chciano. Nayznakomitsi właściciele tuteyszych handlów iedwabnych, Thiriot i inni przedstawiali przybyłym tu negocyiantom Pruskim, zachęcaiącym ich do odwiedzenia iarmarku, przedstawiali im mówię iaśnie i otwarcie położenie rzeczy i niepodobieństwo iechania tam na iarmark. Któż to pozwoli, aby nań narzucano opłatę konsumpcyyną od każdego łokcia, kupionego w Naumburgu? Prusacy sami, którzy u nas towary za naysłusznieyszą cenę zakupować mogą, łożą wszystko na to, aby dostąpić tey korzyści. Od cetnara iedwabiu potrzeba w Naumburgu opłacić 170 talerów cła konsumowego. Tę więc opłatę mieliżby kupcy zagraniczni narzucać na kupuiących od

nich, a tak swóy towar podrożyć? Niepodobieństwo uderza w oczy. — Mówią o instytucie assekuracyynym dla towarów, który tu zaprowadzić maią. Utworzony iuż dawniey instytut assekuracyyny ogniowy, którego Pełnomocnikiem iest świetły Mąż P. Weiss, zyskuie wielkie pochwały. Akcyie do niego złożone były całkiem w przeciągu czterech tygodni, a przykład ten zachęca i do innych przedsiębierstw tego rodzaiu. — Wielu kupców z Polski, iadących właściwie do Naumburga, wstąpiło po drodzę do Drezna, gdzie właśnie był iarmark Święto-Jański. Tam opatrzono ich przywabiaiącemi do siebie towarami z rękodzielni Szemnickich, tak obficie i tanio, że tam zupełnie pokończyli interessa swoie i nawet iuż ani do Lipska nie iechali. Owo zgoła, widać iuż także i u nas więcey ruchu w interessach handlowych, a zatamowanie powszechne zdaie się ustawać."

Seymowi Niemieckiemu podano przedstawienie, podpisane od 5051 rzemieślników, kupców i fabrykantów z Thuringerwaldu i z położonych w teyże okolicy krain Voigtlandskiey, Saskiey i Hesskiey, proszących o spieszne zaprowadzenie wolności handlu i professyy wewnątrz Państw Związku Niemieckiego, i o zabezpieczenie Niemieckiego przemysłu przeciwko zupełnemu zatamowaniu i zniszczeniu, przez dzielną i wspólną politykę handlową. W prośbie tey wyrażono między innemi: „Nowe Towarzystwo handlu i professyy w Frankforcie podało do Wysokiego Seymu związkowego prośbę o uchylenie dotychczasowych ograniczeń handlu i professyy w Niemczech, a to przez cła i myta wewnątrz, i przez odwetowe systema cłowe przeciwko Kraiom zagranicznym, dopóki te iednakowych zasad nie uznaią. Toż samo iest treścią także i naszey prośby. Wszelakoż nam, mieszkańcom krainy Niemieckiey, którey iuż samo przyrodzenie w warsztatach przemysłu fabrycznego i rzemieślniczego, iedyne prawie środki utrzymania się i postępowania do wyższego stopnia zamożności wyznaczyło, wszelakoż nam mówię, Wysoki Seym związkowy dozwolić raczy, abyśmy z osobna głos nasz podnieśli w tey sprawie, tyczącey się dobra i niedoli milionów ludzi, w rozległym obwodzie Oyczyzny Niemieckiey. Czem więcey bowiem głosów wznosi się w tey mierze z poiedynczych Państw i Kraiów, należących do Związku Niemieckiego, z tem większą pewnością zdoła Wysokie Zgromadzenie oddadź się przekonaniu, że Ludy poiedyncze, chociaż z innych miar różnią się w swoich widokach, sprawę tę przecież uznaią za wspólną sprawę związkową, i ważność iey dla wszystkich należnie oceniaią. I iakżeby więc w Gronie Wysokich Zastępców szlachetnych i po Oycowsku myślących Monarchów z takowego przekonania inny wypływać mógł skutek, iak tylko zbawienne usiłowanie, ażeby temu, co w głosie Ludu iako głos Boski słyszeć się daie, przez mądre rozpatrzenie się i silne działanie nadadź byt i życie, a pomocną rękę władzy i narodowey powagi podadź tam, gdzie ze sprawiedliwych powodów o pomoc i opiekę tak powszechnie wołaią?" Proszący okazuią potem, że natura Związku Niemieckiego proponowanych kroków nieodzownie wymaga, i wyłuszczaią pobudki, dla których Seym Niemiecki zaiąć się tem powinien. Jako przydatek dołączaią oraz smutny obraz wzmagaiącego się od lat ostatnich co raz bardziey i w naywyższym stopniu niepokoiącego upadku wszystkich gałęzi handlu i przemysłu w krainach Voigtlandzkiey, Thuringskiey, Hennebergskiey i Hesskiey; kończą zaś żądaniem: „aby Wysoki Seym Niemiecki przed wszystkiemi innemi rzeczami, iak nayprędzey pod rozwagę wziąć raczył, iakiemiby środkami uchylić można uciążliwe dla handlu i dla przemysłu Niemieckiego pęta, które wewnątrz obwodu Państw Związkowych z istnących w nim urządzeń cła i myta pochodzą; ażeby przeto uradził i dzielnemi krokami poparł owe dobru wspólnemu odpowiadaiące uchwały, któreby według dobroczynney myśli artykułu 19go aktu związkowego, Państwa Niemieckie co do handlu między sobą sprzyiaźnić i przemysł Niemiecki od zupełnego zbezwładnienia i zniszczenia zabezpieczyć zdołały." (Prosba ta podaną została Seymowi Niemieckiemu przez Ernesta Wilhelma Arnoldi z Gothy; do niey zaś dołączone są pełnomocnictwa 5051 podpisuiących i rozporządzenie taynego Ministeryium Xięztwa Sasko-Gothaiskiego.)

Królestwo Polskie.

Xiąże Namiestnik Królewski powrócił do stolicy dnia 2 Sierpnia. — Gazeta Hamburgska umieściła z Warszawy pod dniem 19. Lipca: „Nowa kronika, którey od dnia 1go b. m. dotychczas wyszło iuż 6 zeszytów, czytaną iest od Publiczności bardzo ciekawie, dla zręcznego i trafnego wystawienia stosunków politycznych Europy. Redaktorami iey są Hrabiowie Krasiński i Morawski, tudzież PP. Ignacy Kochanowski, Brykczyński i Olrich-Szaniecki."